

Есекусе

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА ЛИТЕРАТУРА, ИЗКУСТВО И КУЛТУРА

В. "МЕЗДРА 21 ВЕК"

V Национален литературен конкурс "Дядо Йоцо гледа"

Първа награда

Оттогава минаха години, но нито за миг не забравих човека, с когото обстоятелствата ме срещнаха случайно, за кратко, а го запомних за цял живот. Виждах сухото му небръснато лице, остро издълбаните черти на челото му, трескавия му поглед. Чувах въпросите, които той като че ли задаваше по-скоро на себе си, отколкото на мен. Понякога с болка и огорчение. Понякога със справедлив гняв. Знаех, че все някога ще се върна и ако не мога да направя друго, то поне ще сложа китка цветя на вече слегналия се и навярно обрасъл с трева и буренак гроб. Сега съм в селското гробище. Няма никой. Вали. И под дъжда стоя сам само със спомните си срещу тревата на забравата...

Беше пролет. Ранна. Работех върху книгата си. Писането не вървеше. Бях объркан от онова, което ставаше в държавата, между роднини и близки, колеги и приятели. Исках да се скрия някъде, да се усамотя, с надеждата, че работата ще потръгне, а не знаех къде. И тогава мой стар приятел от студентските години, който заминаваше на работа в чужбина, ми предложи да отида в селото му, на вилата, всъщност преустроената му бащина къща. „Там няма никой, ще си сам, ще работиш спокойно, а и ще си починеш“, уговаряше ме дълго той и аз се съгласих.

Пристигнах към полунощ. Малкото селце, свързано навътре в планината, спеше. Трябваше да попитам някого за къщата. Светеше единствено кръчмата на площада, чувах се патриотични песни, пиански гласове. На вратата ме посрещна възпълен рошав човек. Другите притихнаха. Поздравих и обясних. „А, лесна работа, има тук един, съсед е“, рече някой от масите. „Стига да може“, подхвърли друг. „Лесна, лесна, обади се трети, ама да почерпи за добре дошъл“. От ъгъла се надигна суховат кокалест мъж. „Я оставете човека бе, почти им се скара той. Така ли се посрещат гости?“ Позалитна, подаде ръка. „Аци. Съседът. Да тръгваме!“

Повече не пророни дума. Дъхтеше на тютюн и алкохол, на умора. Някъде в края на улицата, а и като че ли на селото, каза: „Ей тука спри!“ Слязохме. Лъхна ме на свежест и зеленина. Беше тихо. Чувах се само шумене на река. Отключих вратницата, вратата, свалих багажа. Аци стоеше на портата. „Е, засега лека нощ“, каза. „Бих те поканил на разговорка, но сигурно си уморен, а моите разговорки са до сутринта. Но и утре е ден, ще се видим. Аз живея

ПОЯСИ НА СТУДА И ТОПЛИНАТА

отреща, над реката“. И потъна в тъмното.

Измих се, хапнах набързо и капнал от умора, легнах.

Не разбрах колко време съм спал, разбуди ме силна музика, а от отстрани бряг, както ми се стори, някой се провикваше с дрезгав глас: „Няма, нямааа, само тая няма да я бъде!“ Сkochих от леглото и погледнах през прозореца. По-късно щях да разбера, че това са баба Вана и дядо Гочи, част от малкото жители на селото. „Коя бе, Аци, коя е тая, дето няма да я бъде?“, провикна се старичката със съсухрен глас към реката, към високите тъмни тополи. „Смъртта, лельо Вано, смъртта“, дъчу се оттам. Старичкът се поизправи, вдигна тояжката си пак натам, към тополите, и тихо, сякаш на себе си, продума: „Ще я бъде, Аци, ще я бъде! Друго може и да не бъде, прости ми Господи, но тая ще я бъде!“

дванайсет, на вратата се почука. Отвори. Беше Аци. „Извинявай, промърмори, не идвах, за да не те безпокоя. Нещо си работел, каза ми Симо, читалищният, а в този живот, каквото го знам и съм го живял, все ще се намери някой да ти попречи да си свършиш работата. Но тази вечер ми се прищя да се повидим, да поприказваме. Ние тук си знаем и кътните зъби. Омръзнали сме си. Но самотията ни държи един за друг.“

Помълча. После седна и извади от джоба си шише жълтеникава ракия. Чукнахме. Отпихме. „От сини сливи е, садени от дядо ми и от баща ми. По нашия край им викат маджарки. Хем ще пийнем, хем ще се поразговорим, ще си спомним едно друго, че що неща забравихме, а което остана, позабави се, отпи и додеба: го обругахме“.

Гледах сухото му брадяса-

Андрей АНДРЕЕВ, София

лото си и си отиде.

При следващите ни нощни заседания той все така разказваше, а аз го слушах. И все така изведнъж се изправял и си отивал. Последния път, когато се отби при мен, го чух да ме вика отвън, от улицата. Поканих го да влезе. Отказа. „Аз за друго дойдох, отвърна на настояванията ми. „Решил съм утре да се кача на върха. Ако речеш, ела с мен.“ И като направи няколко крачки, обърна се и добави: „За човек на моите години може и да е за последно!“

Дали от стръмното, или от годините, които го бяха поняввали, както се изрази веднъж той, но докато на другия ден се изкачвахме към върха, Аци се задъхваше, спираше често, подпираше се на измайсторения и изрисван от него бастун, загледан надолу

гава дойде от София един големец. Гугов. Ти не си го и чувал, но имаше такъв. Повратлив, като да не стъпваше на земята, с къдрави коси, с мустачки, загладен. След събранието наредиха маси, по тях домашни бели хлябове, пиене, печени агънца. Музиката свиреше. Местните искаха да се похвалят с музиканти, певци, а и с добри стопани. С една дума, добре сме, благодарим. Запознах го с бай Санди, така се казваше майсторът. „Е, как е, как е, бай Санди, ще го бъде ли текезесето“, попита Гугов. „Лошо, другарю Гугов, много лошо“, отговори без да се замисли бай Санди. Гугов го изгледа от долу до горе, от гумените цървули до каскета, лицето му се стегна. Местите големци загубиха и ума, и дума. Усмивките им замръзнаха. „А кое е най-лошото?“, попита пак Гугов. „Остаряхме, другарю Гугов, остаряхме. Това е най-лошото“, отвърна спокойно бай Санди. Гръмна смях. Музиката засвири. Замръзналите усмивки се стопиха. Та и това е животът. И замръзнали усмивки, и гръмогласен смях.“

Аци ми посочи с бастуна да продължим към върха, вгледа се в дърветата и каза: „Идя ли долу в ниското, тревата зелена, дърветата листнали. Тук, по средата на склона, пъквата готова да разпукне, но едва се е показала. Още е студено. Рано е. Ще изчака. А оная на върха ще чака дълго. Но ще дочака и тя мига си, да се усмихне, да прогледне към оная отгоре, да му рече: „Ето ме, закъсных, но съм тук! Пояси на студа им казвам аз. Но и на топлината, защото едното без другото не може. Така е отредено от Бога!“

Открих няколко клончета, притисна ги до небръснатото си лице и сякаш не на мен, а на тях заговори. „Трудно, а? Стръмно и студено. Но трябва да се издържи, омърлушен. Беше по време на кооперирането. Земицата ни тук е малко, камениста, ама нашенецът трудно се разделяше с нея. Та то-

горицето ни е на баир, та направим ли главите в кръчмата, се шегуваме, не с друг, със себе си. Които останат, като копаят гроб, да го копаят над дърво, та да може мъртвецът и в ковчега да запъне крак в дървото, да не се смъкна надолу към реката. И да редят гробовете един до друг, род от род да се не губи и да не сме сами. Някога планините, долините, равнините ни бяха пълни с хора и добитък. Днес цял ден да вървиш, ни човек, ни животното ще срещнеш. Дори птиците намаляха. Четох някъде, че изселат ли се хората, и птиците изчезват, отлитат. Виждаш ли, и птицата що е птица, ама и тя не може без човека. А ние, човеците, можем един без друг.“ Тръсна глава, вдигна бастуна като да се заканваше някому: „Ей така се разваля живот, от единчество“.

На върха беше каменисто, студено и ветровито. Тук-таме само голи люлякови храсти и малинак. Най-нежни и най-уханни, мислех си аз, и най-крехки, но са стигнали и тук, за да стоплят сякаш каменните грамади наоколо...

След този ден не се видяхме повече от седмица.

Една сутрин селската камбана удари на умряло. Беше починал Аци. Намерили го баба Вана и дядо Гочи. След като до към гладне не чули гласа му, отишли да видят какво прави. Лежал на прага на къщата си, над реката.

На другия ден го погребяхме. Малкото жители на селото го изпратиха с добра дума. Стоях до забития в пресната камениста пръст кръст и си мислех за поясите на студа и топлината, както ги наричаше той докато се качвахме към върха. Искаше ми се да вярвам, че земята, която го приемаше завинаги, ще е милостива към него.

Цяла нощ не мигнах. Вятърът ту се усилваше, ту затихваше.

И изведнъж, вече на разсъмване, от другия бряг на реката, се разнесе дрезгавия му тревожен глас: „Няма, нямааа, само тая няма да я бъде!“ Никой не му отвърна.

Изтичах на улицата. Няколко циганчета бягаха между трънаците отреща по склона.

Някое от тях сигурно случайно бе включило откраднатия касетофон...

По-късно щях да разбера, че тези монолози и диалози се повтарят всяка сутрин. Обясних ми, че ако Аци се е посвещел от нощното пианство, ги изрича сам, застанал на прага на къщата си, над реката, а ако тежкият махмурлук го мъчи още, включва касетофона, изпратен като подарък от сина му. На него беше записал грапавия си тъжен вик на съпротива срещу неизбежното.

През деня, а и до късно през нощта работех. Понякога се разхождах по поречието или нагоре към планината. Няколко пъти идва при мен библиотекарят, комуто моят приятел заръчал да не ме безпокои, но и да не ме оставя съвсем сам. Аци не се вестяваше, а ако случайно се срещнем, вдигаше ръка, ще намина, казваше, и продължаваше пътя си.

Една вечер, някъде към

ло лице, остро издълбаните черти по челото, трескавия му поглед. Замези. Запали и продължи. „Много пие, ще ти кажат за мен. Ей затова пия. От мъка. И от самотия. Да запомниш, самотията е най-страшното нещо, по-страшно и от смъртта. Смъртта си е смърт. Щом сме се родили, ще мрем, няма накъде. Но защо от живота да се боим? Лош, добър, каквото е, такъв е. Да не го грабехме само, да не го плякосвахме. На 85 съм, а още ми е празник. Живот и се пее, и се плаче, но друг няма. Чул ли си, има една песен, нашенска, хубава песен: Младост е, сине, като росата, сутрин я има, вечер я няма. Та и животът е такова нещо“.

Говори дълго. После, навел над масата и замислен като че за нещо свое, дълго мълча. Мълчах и аз. В един миг вдигна чашката, изля я в гър-

към селото и равнината. Кашляше и дишаше тежко. „Дошля е пущината, изричаше, а няма никой покрай мен. Синът ми заби по света. Взе и снахата, и внучите. Останах сам. Едно време старите се преселваха в другия свят като да прекрочаха барата. Покрай тях, синове, снахи, дъщери, зетьове, деца. А колко народ имаше. Бях млад, силен, луда глава. Ни работа, ни veselба ми се опираха. Имаше тук в селото един майстор. Голям майстор и голяма душа. За всичко го биваше. Работник и веселяк. От него съм откраднал всичките си занаяти. Чул си сигурно, че занаят не се учи, а се краде. Само веднъж го видях угрижен, омърлушен. Беше по време на кооперирането. Земицата ни тук е малко, камениста, ама нашенецът трудно се разделяше с нея. Та то-

Втора награда

Анастас слезе от автобуса и се огледа. След разклона пътят се насочваше към широка поляна; долният край на поляната опираше до дере, после пътят отново извиваше между ракиката и шивара. Насреща мерзелеше горичка; в далечината се издигаше хълм. Там някъде, под хълма, скрито в маранята, се намираще село Планинци. Лъхна му на слънце и на прегорели треви. Намести на гърба си раницата, вдигна от земята магнетофона и тръгна. Повървя малко и забеляза някакъв мъж да се шурпа по ливадата: ръчкаше с една пръчка тревата, от време на време се навеждаше и гледаше нещо. Около краката му се ветрееха широките крачоли на син дочен панталон, нагоре беше облечен с риза с къси ръкави.

Мъжът приближи. Анастас се изненада - очакваше да е по-млад, но се оказа около седемдесетгодишен старец. Косата му беше бяла и стигаше до раменете. Бръчките по челото му бяха много и дълбоки, но в поизбелелите му сини очи светеше почти детско любопитство.

- За пътя ли гледаш? - рече дядото. - Този е, ако ще ходиш до Планинци.

- А случайно да има някакъв превоз до там? - попита Анастас и погледна към хълма.

- Автобус има сутрин рано, ама си го изпуснал. Сега вървенето му е майката. Не е далече, като се прескочи дерето и къщите вече се виждат. Ти, особено, каквото си млад, за колко ще стигнеш.

- Вие разходки ли си правите из полето? - заинтересува се Анастас.

- Ами, разходки - уверено отвърна старецът, - наблюдавам!...

Анастас се усмихна, защото му се стори, че старецът се задява, но срещна сериозния му поглед и се учуди:

- И какво откривате, като наблюдавате?

- Ами много неща - все тъй уверено и бързо отвърна старецът, - но най-важното - откривам, че светът се изменя. Съществувало е нещо, имало го е преди, а сега вече го няма...

Старецът направи крачка, после кръстоса крак връз крак и сложи ръцете си на тоягата.

- Аз, да ти кажа, преди нищо не забелязвах - продължи той, - миньор бях, връх се като къртица в земята. И само това знаех, да блъскам като луд. Децата учеха, трябваша пари. После се пенсионирах и хукнах да работя по къра. От Ракитница съм, ей тука... - посочи той вляво. - Копане, косене, животни колко съм изгледал. Накрая чак се сетих и започнах да наблюдавам. Ей тъй, изведнъж сякаш ми дойде... Някои мислят, че съм откачил. А аз се тревожа за туй, дето изчезва. Ще се върне ли някога? Един прост пример: къртът беше пълен с костенурки, желви им викаме по нашия край. А сега едничка не можеш да намериш. Вълците също намаляха, казват, че и мечките били малко. Пък природата затова си е природа, всичко да има в нея.

Човекът и той изчезва - не тъй направо, но най-важното в него си отива. Промениха се хората... Ей туй си мисля понякога и ми става криво. От друга страна това с природата дето е - не е ли човекът причината пак? Все иска нещо да вземе от нея!.. Оттатък хълма - посочи старецът с тоягата, - гората я изсякоха. Дойдоха едни с резачките... - Помълча малко, загледал пред себе си, сякаш премисляше нещо, после махна с ръка. - Този свят на, дето го виждаш, всичко е натъманено в него. Каква сила го е нагласяла? Човешката душа също... И си викам: има една магия в тоя живот, една работа, дето не можеш да я разбереш. - Старецът изведнъж се вгледа в Анастас: - Вие по каква работа в Планинци?

- И аз търся нещо... Фолклорист съм, записвам стари песни, предания... - и посочи магнетофона.

- Аха... - разбра дядото и кимна доволно, - е, върви тогава, върви. Хе, направо все, през ливадите... За час ще стигнеш. - И Анастас вече отминаваше, когато попита:

- Ти при Желяза сигурно отиваш?

- При нея - отвърна младият мъж. - Казаха ми, че знаела много заклинания. И магии също...

- Може - съгласи се старецът. - Преди години й се носеше славата. Народът е такова нещо, подвежда се. Но ти иди, свърши си работата. А аз искам да видя тука нещо...

Анастас продължи към Планинци. Свърши поляната и се показа дерето. Бреговете му бяха скрити от блатни треви и ракитак. По дъното блестеше влага. Анастас успя да намери брод и след това с удоволствие крачеше през сенчестата дъбрава, покриваща като китна кърпа цялото подхълмие. Носеше се дъх на прясна зеленина, птици се обаждяха. Някаква тайнственост извираше от сумрака между дърветата и Анастас усети лека омаг, движейки се сред гъстите клони и трепкащия листак. На някои места слънцето пробиваше зелената и лъчите му блестяха като под купола на черква. Анастас усещаше тържествената си стъпка, преминавайки през светлия кръг, после тялото му продължаваше да се провира сред влажната тишина и тайнствените сенки.

Къщите на селото бяха скупчени във вдлъбнина, под високия склон. Виждаха се ниви и градини; тук-таме в нивите се движеха машини... Анастас намали крачките си и се огледа. Първата пресечка вляво, срещу стария геран; каменна ограда, дървена порта - над портата се вижда изрязан от дърво бухал. Това е домът на Желяза... Веднага забеляза бухала. Портата беше килната, малко на една страна и изглеждала така, сякаш ще се разпадне, ако човек опита да я отвори. Иначе бухалът, макар потъмнял и изпояден от капчука на стряхата, изглеждаше настърхан и важен. Анастас дълго гледа към дървената птица, преди да се нацани да почука на портата - струваше му се, че тя ей сега ще разпери криле и ще се бухне насреща му. На чука-

МАГИЯ

Денка ИЛИЕВА, Ямбол

нето не отвърна никой и той посегна към мандалото. Портата се разклати, някаква панта изскриптя и от стряхата над нея се посипа прах.

- Малката вратичка, малката вратичка... - разнесе се нейде отвътре от двора енергичен глас и Анастас забеляза, че до голямата порта има друга, по-малка вратичка.

Портичката се отвори лесно и гостоприемно го пропусна в двора. Ала там никой не го посрещна и той се зачуди откъде бе дошъл гласът. Огледа се на всички страни и пое по засланата с плоски камъни пътека, която водеше към къщата. Но едва направи няколко крачки и нещо се замота в краката му, закряска дрезгаво и той уплашено се отдръпна към портата.

- Къш, ма! - обади се отново същият глас, - иска ти се да ядеш яйца. Сега мирувай!

Анастас видя, че на пътеката насреща му, вързана за връвчица, се мяташе една сврака. Той понечи да заобиколи, но свраката пак закрещя и заудря с криле. А гласът продължаваше да нарежда:

- Не я гледай, не я гледай. Тъй й се пада, като краде.

Анастас наистина се обърка. Чувахе, че някой му говори, а човек не се виждаше. Да не би Желяза да се е превърнала в някакъв предмет? Нали й се носеше славата, че е магьосница... И в същия момент забеляза, че до навеса вляво гори огън - а на огъня вреше котел, видяше се пара над него. Край огъня се въртеше някаква жена. Сред парата и пушека фигурата на жената се мяркаше като някакъв призрак. На Анастас вече почти му беше ясно, че това е самата Желяза. Бъркаше в казана с дървена бъркалка, в движенията й се долавяше ритмичност, сякаш се кланяше на огъня. Анастас усети някаква особена миризма, която изпълваше целия двор. Направи няколко крачки към навеса, като душеше миризмата и наблюдаваше жената, която продължаваше да бърка в котела с огромната дървена бъркалка.

Жената, без да се обръща, направляваше движението му:

- Хайде, идвай, идвай. По пътеката все...

Анастас доближи огъня и започна да се взира през парата, за да разбере какво ври в котела. Но усети, че нещо го задуши, някакъв лугав вкус почувства в устата си и се отдръпна малко насрещи. Димът го задави и започна да кашля.

- Ей там в стомната има вода. Пийни си - напътстваше го пак жената, без да се обръща отново.

Той видя стомната, но не му се пиеше вода. Наблюдаваше отдалече как жената бърка в котела. От време на време тя сбутваше с крак главните в огнището.

- Седни, седни... - посочи тя с глава лейката встрани, - че туй ще изкипи. Анастас се опитваше да разбере какво е това, което се вари в котела. Сигурно някаква тайнствена смес: крило от прилеп, крак от жаба, кръв от овен. И накрая - стрък комунига... Никакъв прилеп нямаше, никакви жаби. И не на комунига миришеше, а на домашен сапун. Очите му се насълзиха от лугата, но трябваше да помогне на жената да свалят котела от огъня. Пое с една ръка дръжката, пазейки се от дима.

Накрая Желяза го погледна. Лицето й беше обикновено - с бръчки покрай устата и очите, с няколко липсващи предни зъба. Носът й беше малко широк и приличаше на картоф. А той очакваше да види самата баба Яга, сякаш... Но нямаше време за размисления, старата го намери да й донесе коритото, което стоеше опряно до оградата насреща. И се зае да изсипва сапунената каша от котела в него. Анастас отново се втурна да помага - отместе бабата и изсипа горещата каша в коритото. А тя започна да я изравнява и приглажда с бъркалката. След това вече можеше да се запознат. И тъкмо Анастас да се представи, откъм портата се чу шум, сякаш някой там чукаше. Старата остави бъркалката и извика:

- Златке, Невенке, чакайте... Ида - и забърза към портата. Отвори я и две бели кози влязоха в двора.

Анастас се огледа още веднъж: искаше да попита

старата само с козите ли поминава, няма ли близки, но тя сама му отговори, сякаш бе разбрала мислите му:

- И син имам, и щерка, но се пръснаха. Синът живее в друга държава. Стопанинът ми се спомина... Козичките кръстих на внучките: едната е Златка, другата Невенка. - После подаде ръка на Анастас: - Ха, добре си дошъл. От далече, види се, идеш?

- От града съм - представи се Анастас и тъкмо да започне да обяснява за какво е дошъл, жената го прекъсна:

- То хубаво си дошъл, ама аз да ида до фурната за хляб, щото рано затварят. Пък ти седни под асмата, на хладина. - И влезе в коридорчето, а след малко излезе оттам с пазарска чанта в ръцете и чиста престилка.

Час по-късно двамата седяха на ниски столчета под асмата и Анастас се чудеше как да подхване разговора.

- Знаела си интересни неща. Искам да запиша... - каза той и посочи магнетофона. - Можела си също да събереш или да разделиш двама, да премахнеш лошото с думи.

- Всичко на този свят е човешка нагласа. А думите само помагат - отвърна Желяза. После нетърпеливо махна с ръка и стана. - Трябва да свърша това-онова. Сетне ще вечеряме, нали си ми дошъл гост... Ако искаш, ще ти постеля да спиш на чардака, на чист въздух. Сега иди да се поразходиш, ей там, зад навеса има пътека, ще стигнеш до ливадата.

Анастас тръгна към навеса - едва откри в тревата пътеката, която се извишаше като конец сред избуялия камбулишник и нацфтялата поветица. По-нататък пътеката се губеше сред бъзаци и бучиниш. Анастас се изплаши да не настъпи някоя змия, можеше и невестулка да се совне насреща му. Спираше и се оглеждаше на всяка крачка. Накрая се показа една поляна, оградена отвсякъде с жив плет и шипкови храсти. Лъчите на ниското слънце я позлатяваха цялата.

Анастас се огледа. Такава тишина беше наоколо, такава едно уютно спокойствие. Все едно, че беше стая това - някаква огромна стая, покрита с дебел златен килим, по чийто краища пълзяха десетки сенки на живия плет. На Анастас му се стори, че е попаднал в някакъв друг свят - нереален почти, но прекрасен. А бе преминал само по пътеката... Не можеше да повярва, че едва преди няколко часа се друсаше на прашната седалка в задушния автобус, а след това се мъкнеше през напечения кръг, заедно с всички си багаж... Тишината около него се съствяваше, усещаше въздействието на цялата тази красота върху всяка клетка на тялото си. Свежият аромат на тревите го омайваше, имаше желание да се слее с уюта и спокойствието тука. Струваше му се, че е съвсем сам с това, което чувства - все едно, че тая поляна я бе открил за себе си единствено.

Вдигна очи и видя на пътеката да стои едно момиче. Високо, слабичко - облечено с дънки и розова тениска. Косата му бе паднала върху челото. Гледаше към Ана-

стас и се усмихваше весело. Кога беше застанало там? Анастас нито стъпките му бе усетил, нито го беше забелязал да се промъква между храстите. Махна с ръка, сякаш да разсее видението пред себе си. Момичето направи няколко крачки, като разлюля тревата покрай пътеката, докосвайки с длани тънките класчета на властаката. Отново се усмихна.

- Вие при Желяза ли сте дошъл? - попита то.

Анастас кимна с глава. Момичето приближи и отметна косата от челото си: - В края на поляната има едно дърво - посочи то. - Много е интересно, искате ли да го видите? - И тръгна през тревите, като поклащаше пак с дланите си връхчетата им.

Анастас пристъпваше внимателно. Докато се движеше през поляната, - момичето напред, той след него - отново имаше чувството, че нещо нереално се случва. Наистина, откъде се бе появило това момиче?

- Ей там е къщата ни - обърна се то, сякаш усетило недоумението му, - зад ония тополи... Обичам да се разхождам тука, много е красиво.

Стигнаха края на поляната.

- Ето това дърво - разпери ръце момичето, - в короната му има клони от друго дърво. А стъблото като че ли е едно... Сякаш са се сраснали стволите.

Анастас приближи. Наистина, в издигащата се нагоре корона вятърът разгръщаше различни по цвят и по форма листа: едните бяха тъмни, широки, с изрязана в краищата петура, а другите - светлоселени и блестящи.

Момичето бе опряло длани на дънера и наклонило глава, сякаш се заслушваше.

- Струва ми се, че и дърветата имат сърца - рече то. - Та нали и те са като живи същества: раждат се, растат, дават плодове... Може и да ги боли, когато ги нараняват - и опипа с пръсти грапавата кора. - Ето, усеща се, че нещо пулсира... Може да са соковете на дървото.

Анастас също опря ръцете си до дънера на дървото - стори му и на него, че усеща някакво потрепване.

- Зара ми е името - каза момичето, - но ми казват Зарка. - Помълча малко и продължи: - Като малка все тука се криех, сред тревите. Промушвах се между храстите... Веднъж си занесох въкъщи едно таралежче: грижех се за него. Птиците, които виждах да летят нависоко, струваше ми се, че и те ме виждат и ме поздравяват с гласовете си... Мислех си също, че празниците идват отдалече и спират до баира. Ношуват и сутринта пристигат в село. Баба тъй казваше: дядо Великден е ей там, до баира. Като пораснах, все си мислех, че мога да стигна до мястото, където се раждат празниците. Сигурно щеше да е чудесно - толкова празници на едно място! Сетне разбрах, че няма такова място, където ти искаш...

Момичето откъсна едно цветче от шипката и го задръжа в ръцете си.

На 5 стр.

Трета награда

Откъм пропастта се чу тътен. Наведен над недоразцепения дънер горският мърмореше, хапейки неподрязаните си мустаци. Над него небето беше сиво, надвиснало почти до върховете на най-високите дървета, сякаш се опитваше да наложи господството си над този забравен планински свят. От върха до мястото, на което горският се опитваше да разцепи полуизгнилия дънер, имаше стремглаво спускащ се скат, а на него, окачена върху белия шев на острите скали, висеше пропастта. Тя не беше обикновена пропаст. Границата ѝ, прозираща и в най-тъмната нощ заради белия ръб на скалите, разделяше горната от долната земя. Старият горски знаеше не само къде точно свършва долната и къде започва горната земя, но можеше да опише всяко дърво и всеки храст, появили се през последните 30-на години. Душата му черпеше сили от горната земя, а тялото му се опитваше да промени долната като непрекъснато засаждаше нови и нови дървета и храсти. Наоколо от години не живееше никой, махалите бяха изчезнали, хората, запилели се по белия свят, навярно не бяха между живите, но старият горски продължаваше да посещава гробищата и да поддържа могили, вече изравнили се със земята, лишавайки мъртвите от име и от минало. Той знаеше, че горната земя няма да му прости, ако не поддържа единствената връзка с долната чрез живите и мъртвите, посредством миналото и бъдещето, преплетени като дивите лози в изоставеното село, тъмнеещо на два хвърлея от пропастта. Но той знаеше и друго. Нямахше път между двете земи, ако сърцето му не усещаше трептенето на земята под нозете си. Хиляди пъти беше изживявал този трепет. Във времето, когато жена му беше жива и гласовете на децата му огласяха околностите. В страшната година, когато връхлетя зимната буря и унищожи половината дървета, а храстите изтръгна с корените. И после, в деня на смъртта на сина му, загинал в далечна

страна, сражавайки се за нейната свобода и независимост. Бог беше пропуснал загубите му и с това беше си навлякъл гнева му. Сега не му оставаше друго, освен да поддържа връзката между долната и горната земя.

Замахна отново и острието на брадвата се заби в дънера. Отново се чу онзи скръцащ звук, който го караше да мърмори, защото и дървото беше сухо, и брадвата тъпа, а и силата му вече я нямаше, беше се стопила с годините. Изправи се бавно и дълго се визира в онази посока, от която се носеше тътена на бялната река, напояваща долната земя. Тук, в горната земя, след смъртта на селото, вече нямаше нищо, а след неговата смърт едва ли някой щеше да знае за съществуването ѝ. Това го тревожеше и той непрекъснато мислеше как да свърже горната и долната земя и този възел никой да не може да развърже.

Сега видя проблясващия високо в небето самолет и замахна с ръка сякаш да прогони нахален овод. Този самолет минаваше винаги по едно и също време, когато слънцето вече клонеше към върха и скоро щеше да се скрие зад него. Там, в зелено синята омара над върха, изчезна и самолетът, в който сигурно пътуваха все важни хора, от тези, които решаваха съдбите на останалите, но не и неговата, защото горският отдавна знаеше, че е мъртъв за всички, дори за лесничеството, чито началници бяха решили, че вече не е между живите и бяха го зачеркнали от списъците си. Но той си беше жив и нямаше намерение да умира, поне докато изпълни задачата си да свърже горната с долната земя. За тях мислеше и тях сънуваше в дългите нощи под студеното звездно небе.

Заблеще веднъж брадвата в дървото и така я остави, да стърчи заканително, а той самият тръгна към малката дървена постройка, виращ се пред себе си, сякаш да не пропусне отбивката, която можеше да го отдалечи от собствения му свят.

Когато сънуваше долния свят, старият горски виждаше просторни поля и шуращи се

НА ГОРНАТА ЗЕМЯ

Ангел ХРИСТОВ, Плевен

насам-натам хора, около които непрекъснато се случваше „нещо“. Нямахше представа какво означаваше това, защото отдавна не беше напуснал горната земя, но пък неведнъж беше се вслушвал в разказите на случайно попаднали наоколо ловци за лудост на хората и техния начин на живот. Понякога се чудеше на безбройните думи, които не разбираше, а някога беше чел без да подбира книгите. Така и не разбра за какво служат такива вещи като джипове, компютри и други подобни дяволи. За него най-важните принадлежности бяха брадвата и триона, а лопатата, с която засаждаше малките дръвчета, представляваше най-голямата ценност, която притежаваше. Неведнъж беше се замислял за изгубената връзка между долния и горния свят и беше почти сигурен, че двата свята са разделени не от хората, а от безбройните джунджурии, които хората от долния свят притежаваха.

Тук, на горната земя, нямаше нищо, което да не е свързано с планината, горските скатове и върхове, бистрите потоци и дивите животни, които мирно и тихо се разхождаха наоколо. Откакто преди двадесетина години и последният човек от селото беше изчезнал, животните не само бяха се увеличили, но и не се страхуваха. Сърните и елениците ядяха от ръката му, а стариците вълк единия лежеше на пет-

десетина метра и упорито се визираше във все още подвижното му тяло. Старият горски не се страхуваше нито от него, нито от мечката, която обитаваше една от близките пещери. Двамата не се доближаваха един до друг, избягваха се всячески и нищо не ги застрашаваше, докато поддържаха добрите си взаимоотношения. Тук, на горната земя, човекът и животните бяха едно цяло. Дърветата и потоците ги обгръщаха с любов и старият горски често мърмореше, че не разбира как е живял някога в полето. Мърморенето му не променяше нищо, но гласът му събуждаше вятъра и над горния свят синьото небе се разлюляваше очовечено.

Естествено, през зимата усещането за покорност избухваше с нова сила. Планината се покриваше с дълбок сняг, животните изчезваха, а вятърът забравяше добрите си обноски и връхлиташе върху дървената къща с яростта на див звяр. Понякога преспите достигаха до няколко метра, бързите потоци образуваха ледени кори с дебелината на човешки лоб, а движението изглеждаше невъзможно. Старият горски отдавна беше свикнал с негодите и рядко оставаше повече от денонощие край каменната камина, в която горяха огромни дънери. Знаеше, че неговата поля навън оживява горния свят. А докато се придвижваше от прага на къщата до близкия поток, в следите му се нас-

таняваше слънцето, проблясваше примамливо и предизвикваше животните, които нерешително се показваха извън леговищата си. Знаеше това старият горски и никога не се застояваше до огъня. И животинският свят му благодареше с безбройните следи, които оставаше върху бялата покривка от ръба на пропастта до отвесната скала, над която величествено се издигаше върха на планината.

През пролетта старият горски сякаш се подмладяваше. Раменете му се изправяха, в мускулите му се вливаха нови сили и още първият удар на брадвата звучеше весело и някак тържествено. Щом цъфнеше минзухара, той вземаше двете торби от груб плат и слизаше в селото, за да си купи провизии. Това беше единствената му поява на долната земя, кратка и незабележима, ако не се смята влизането му в банката, за да изтегли пари от пенсията си, която получаваше на дебитната си карта. После тръгваше обратно по пет километровата планинска пътека и колкото по-назад оставаше селото, толкова по-широка ставаше усмивката му, сякаш не денят се разтваряше за света, а той отваряше сърцето си за него.

С пролетта горната земя също се променяше, дърветата се обличаха в зелено, скалите се изчистваха от сивотата на зимния ден и водните потоци весело се устремяваха надолу и все надолу. Старият горски обичаше да се разхожда и да се визира в промените, разкриващи благосклонността на планината и стремежът ѝ да се представя с цялото си разнообразие. Докато се придвижваше в старата букова гора, видя сянката на вълка и чу далечния рев на мечката. В неголемия вир псъртвата предизвикателно обявяваше присъствието си, стрелкайки се в искрящата от слънцето вода, а между скалите се появяваха първите зелени стръкчета на тревите. Старият горски знаеше, че с възраждането на живота в планината идваше времето за неговата намеса. Той прочистваше гората от падналите дървета, засаждаше нови фиданки, които предвидливо беше отгледал или изрязваше счупените клони. После изкореняваше стари, полуизгнили пънове, довлечаше ги до дървената си къща и вечер, преди мракът да покрие планината, търпеливо ги цепеше, за да си осигури поддържането на огъня през зимните месеци. И понеже никой не знаеше за съществуването му, той правеше всичко това от любов към гората. Беше живял твърде дълго с нея, за да я изостави, не и преди смъртта си, която все някоя нощ ще го посети с любимия си израз, че животът е прекрасен, но без нея той би бил тежък като воден камък. Беше си измислил какво ще му каже смъртта и вече не си спомняше за нея. Дойде ли, ще ѝ каже добре дошла и ще забрави, че някога се е плашел от нея. Единственото, за което съжаляваше, беше свързано с неувереността, че някой ще го открие, за да го положи в земята, където е мястото на всеки, напуснал този живот. Малцина идваха тук, на горната земя, а той нямаше желание да живее на долната, сред шума на улиците, грохота на колите и камбанния звън от църковните камбанари,

който повече плашеше, отколкото предизвикваше умилението. Свикналият с горната земя нямаше работа на долната, пък и той така и не беше открил мост между двата свята, за да е сигурен, че един ден по него ще преминат хора, които ще се влюбят в красотата на горната земя и ще поискат да променят и долната, непривлекателна според него в сегашната си подредба.

Старецът отвори очи и видя високите върхари на дърветата. Беше заспал сред гората след като беше бродил цялата сутрин и част от следобед. Вече не можеше да е полезен. Усещаше слабостта си, но не искаше да се предаде. Не желаше и да напусне горната земя. Тя беше неговия дом, неговото минало, а, надяваше се, и неговото бъдеще. Щеше да има най-богатия гроб сред високите и разклонени дъбове, корените на които се преплитаха под върховете, вливаха се дълбоко в земята и поддържаха цялата земя. Не искаше друг белег над могилата си освен дърветата, тревите, бродещия наоколо вълк и страховитото ръмжене на старата кафява мечка. И зелената светлина, която се спускаше отгоре, от забития в небето връх, сочна и настръхнала заради клочещите в пропастта ветрове, носещи дъха на долната земя и борещи се с упорството на горната, все така непреклонна, отстояваща неговата гордост, породена във вечната битка между желанието му да бъде равен с гората и нейното превъзходство над него, слаб не заради тленността си, а поради неутолимата си жажда да утвърждава нейната красота и да пренебрегва собствената си значимост.

Върховете отново се завъртяха над главата му, синият купол се смъкна надолу, проблесна за секунда и изведнъж потъмня. Старият горски изгуби съзнание, животът се залюля в люлката си далече от него, двата свята - горният и долният - се съединиха и по пътеката, по която минаваха и ловците, и горските животни, се спуснаха сенките на хората от мъртвото село, които населяваха планината и превръщаха околностите в място за поклонение. Това, което е съществувало, никога повече няма да съществува, идващото ще покрие със забравата миналото и ще породи нови въпроси, отговорите на които едва ли щяха да имат значение на следващите хора. Старият горски нямаше да се събуди. Горният свят щеше да изчезне с него, а долният щеше да завладее планинските склонове, наоколо щяха да се появят вили, пътища, шумни тълпи щяха да озвучават до скоро непрекъснатите гори. Един свят беше изчезнал, щеше да се появи друг. Кой би могъл да отрече живота и смъртта?

Някъде между най-старите дъбове, надвесили клони ниско над земята, имаше малка могила без кръст, камък или розов храст. Никой не знаеше кой е погребан тук, но едва ли щеше да се намери човек, минаващ по тези места, който да не постави цветя или просто да не постои минута-две в размисъл, покланяйки се не пред смъртта, а пред живота, какъвто всеки по своему вижда и възприема, независимо от коя земя идва, от долната или от горната, или от където и да е.

от стр. 4

- Исках да отида на друго място, където е по-интересно. Знаех, че има много неща по света, които човек може да види... И трябваше доста време да мине, докато разбера, че всичко това тук ми липсва. Поляните наоколо, тревата... И това дърво също. Зара поклати глава:
- Не ми беше лесно да се върна. Тишината отначало ме потискаше: имах чувството, че светът се е смалил, не чувах сякаш гласове, никакви стъпки като че ли не усещаш около себе си. В космоса все едно бях изхвърлена. Но сега...

Момичето отново се усмихна:

- Не знам защо ви разказвам това? Видях, че се разхождате тука и помислих, че ви е направило впечатление слънцето как залязва, приятен ви е мирисът на редеда...

Измина малко време, докато Анастас намери думи, с които да отговори:

- Усетих някаква магия като че ли. Красотата наоколо, тази златиста светлина...

МАГИЯ

- Като изгрее луната, ще видите как всичко ще се преобрази отново. Двамата продължиха да се разхождат. Показа се още една ливада, заобиколена също от храсти и жив плет. Пътеката извиаше през нея и се губеше между гъстите треве.

- На пощата съм, тука... - каза момичето. - Първия път, като застанах пред телефонното табло, светът ми се стори толкова отдалечен. Усетих тишината да ме притиска още повече сякаш. После включих слушалките и започнах да чувам гласове. Сега всички колежи се познаваме по гласовете. А бабите и дядовците от селото идват при мене - свързвам ги да говорят със синовете и дъщерите им, някои от които са много далече. Бабите ми носят ябълки и круши в пресилките си... А вие с какво се занимавате?

Анастас обясни с каква цел е пристигнал в селото. Каза, че на много места е бил,

доста пътища е обходил, но всичко тука наистина му изглежда много красиво. Поляните, хълмът насреща...

- Хълмът не ви ли прилича на някакво чудовище? Двете издатини над оная, изправената скала, наподобяват на уши. А храстите, полазили надолу, са като грива. Заоблените хълбоци, високата гърбица... Мисля, че това е някакво добро чудовище, легнало тука, за да пази полето.

Повървяха още малко и момичето продължи да говори:

- Понякога се чувствам така, като че не знам какво точно искам да направя. Но дойда ли тука, усещам сякаш как нещо в мене... Странно е, наистина. Беше станало много тихо наоколо. И сред тая тишина светът започна отново да се променя. Чувствах се някаква напрегнатост във въздуха като че ли. И ето, над хълма се яви светла линия, която започ-

на да се разраства и да се превръща в сияние. След това цялото небе на изток избледня. И се показа луната над издаденото чело на хълма - светлината ѝ се разпърна над ливадите, потече надолу към дерето. Всичко наоколо изглеждаше ново и тайнствено. Анастас и момичето стояха сред ливадата. Продължаваха да е тихо наоколо. Единствено шурците се обаждат сред тревата. А нейде далече плачеше уловица - като в някакъв недействителен свят.

Анастас имаше чувството, че и друг път е седял на това място и е наблюдавал луната като изгрява. Хълмът, гората, чийто сянка се бе провлачила под него, поляните наоколо - всичко му изглеждаше познато. Сякаш бе живял някакъв друг живот преди това. Или всичко това бе продължение на някаква предишна действителност. И с момичето сякаш бе разговарял хиляди пъти, знаеше гласа му, усмивката му.

Магия ли бе всичко това? Цялата тази необикновена вечер...

Отличие

Някога и аз бях жив. Дишах, движех се, радвах се. Но, за жалост, тези времена отминаха. Като малки зрънца в моята длан те бяха отвени от вятъра на времето и понесли се по безкрайните му вълни, изчезнаха от моя взор. Смихъл да ги гоня нямаше. Само щях да пропиляя времето си в безсмислено драпане по прашинките, опитвайки се да убедя себе си, че някога зрънцата ще се завърнат при мен.

Сега, когато вече съм намерил вечния си покой, когато нямам какво повече да губя, аз претърсвам поляната на живота си, търсейки малките семенца на моите спомени, надявайки се, че поне някои от тях са поникнали и развили до големи дървета. Намеря ли някое дърво, то споделя някогашната моя история. Картините на отминали времена се завръщат при мен и отново мога да се потопя в тях, било то дори и за миг. След това си отивам, завръщам се в някогашната своя обител, където в ухото на един жив младеж подшушвам тези истории, докато той спи. Събудя ли се, хоп, от нищото се е появило неговото вдъхновение, сяда и ги записва. Историята на моя живот, изписана от неговите ръце, с добавена малко фантазия към нея, върви така...

Вече месеци, мисля че близо година, голямата буря бе надвиснала над нас. Ветровете й бързо помитаха младите, пращаха ги надалеч и след това с огромен гръм ги погубваше всичките. Тъжно ми ставаше като си представях как родителите погребват своите деца. Как майките плачат с пълно гърло, крещат срещу небесата и проклинат вятъра. А на бащите им не е останало друго, освен да предложат своето рамо за утеха на съпругите си, да хванат шепата пръст и да я хвърлят в гроба. Мощна беше бурята, силен беше вятърът и безмилостна беше всяка гръмотевица.

За жалост или може би, радост, аз бях един от тези младежи. Аз бях едно от малките бели пухчета, които вятъра отнемаше от родословното дърво и захвърляше някъде в далечината. Без идея къде отивам, без идея какво ще ми се случи, аз просто се дове-

МАЙСТОРЪТ НА ВЕТРОВЕТЕ

Божугар ЛАЗАРОВ, гр. Левска

рявах на вятъра. За нас вятърът беше мъдър. Нямаше да ни запрати някъде без идея. Смяе се сега, смяе се от тъга колко глупави сме били тогава. Как сяпао сме вярвали на „висшата“ власт. Но независимо дали се смяе или не, сега това няма значение. Значение има, само какво се случи. Смъртта, тя не е една. Няма начин една душа да отговаря за кончината на всичките. Много са тези черни косачи на души, много са. Аз лично видях хиляди от тях.

На празно, безплодно, мъртво поле седях аз. На същото това поле се извършваше жътва. Тези хиляди косачи безмилостно хвърляха косите си, разкъсваха душите на младите и ги прибираха при себе си. Празна беше земята, но плода сам вървеше по нея и към нея. А косачите са гладни, жадни и алчни, колкото могат повече искат да приберат при себе си. За жалост успявах. Чувствах се като малко гроздово зрънце, седящо на примамливо голяма чепка, чакаща да бъде откъсната, за да може всичките зрънца да бъдат смачкани на червено вино.

Понякога ми се искаше да избягам, понякога плачех, а друг път просто бях вцепенен от страх и не можех да помръдна. Косачите не ги бъркаше много, те прибираха всеки при себе си. Смел - уплашен, легнал - изправен, прикрил се - открит, те бяха просто по-редния плод за къравата напика. Поредната опаковка, чакаща да бъде разкъсана, за да бъде взета от нея сочната, вкусна душа. Ех, някои от нас бяха орехи, трудно можеше да бъдат смачкани, но рано или късно и те се счупаха и техният плод си отиваше в пастата на косачите. Бих се разплакал сега, но мама ми е казвала, че за мъртвите не трябва да се плаче, пък и е трудно дори една сълза да пролееш, когато си само дух.

На това поле бях, на това поле видях много приятели да ги отвлече черната блудница, да разкъсва телата им с косата си и жадно да изпива поредната душа. След това падаха някъде наоколо, понякога цели, понякога на части, но това вече не ми правеше впечатление. Не ме учудваше, не

ме изненадваше, просто ме плашеше, плашеше ме до смърт. Знаех, че всеки момент един от косачите ще насочи мъртвия си поглед към мен. Посоката ми определена не до градуса, а до секундата и с мощен рев щеше да захвърли косата си към мен и да отнеме живота ми.

Какво ми оставаше в този момент, какво по дяволите му оставаше на който и да е било? Скрих се там, където знаех, че не могат да ме видят, там, където не могат да ме стигнат, там, където студентите им лапи нямаше да ме докоснат, там, където бях в пълна безопасност. Скрих се вътре в себе си, в един не много стар спомен, но тогава, дори и сега ми изглежда толкова далечен. Бях се захвърнал в планината. На онази същата поляна, която ми носеше самота и спокойствие. Уютът ми бе нарушаван само от малките бръмбари, които от време на време лазеха под мен и песента на птиците, която винаги ме държеше буден. Гледах в далечното небе, в меките бели облаци и се чудех дали някога ще успея да ги достигна. Да разтворя ръце и махайки бързо с тях, подобно на птица, да полетя в небето. Като горд ястреб, господар на небесата, да летя из необятната синя шир и да хвърлям сянката си върху хората долу.

Чух, че наскоро двама

постановления.

Тъкмо задминах църквата, свих вдясно от училището и влязох в прашната уличка, на която живеех. На няколко къщи от моята живееше Бай Иван. Едва стигнал началото на четиридесетте си години, а лицето му вече бе набръчкало, изстрадало, а косата му - побеляла. Голям страх бе видял той, голяма мъка беше преживял. Всички я знаеха тая история, но никой не я казваше, никой не я споменаваха. Самия Бай Иван, въпреки че не общуваше много с другите хора, им помагаше с каквото можеше и за това го уважаваха съседните. Баща ми, понякога със смях, понякога с тъга, разправяше как като съм се раждал, докторът в селото се бил напил и нямало кой да ме изроди. Бай Иван като чул, веднага яхнал коня, отишъл в съседното село, събудил тамошния доктор и както по пижама излязъл, така го замъкнал към дома. Оттогава бяха приятели с моя старец и от време на време попиваха заедно. Той, Бай Иван, само с татко пиеше, като си спомня.

Поздравих го, поздравих баба Гинка, баба Радка и баба Стефана, които бяха седнали на пейката пред дома на баба Радка, подплаших гладното куче на Рачо каруцаря, което се навърташе около мен за храна и влязох в къщи. Братята и сестрите ми скочиха да ме посрещат. Да ме питат къде съм бил, какво съм правил, нося ли подаръци, все едно не се връщаш от поляна, а до столциата съм ходил. Повдигнах си гордо потурите и казах, че къде съм бил не е нещо, което още могат да осъзнаят. Седнахме всички на масата, татко скръща питата и започна да раздава хляб по масата, майка тихо пълнеше чашите. Обикновено много шум вдигахме, постоянно за нещо се говореше, но изглежда на родителите ми им тежеше нещо и много, много не се обаждаха, докато вечеряхме. Поне имаха усмивка на лицата си и това ме успокояваше, че не се е случило кой знае колко лошо нещо.

След като приключихме с храненето, майка ни каза, че сме свободни да вършим каквото си искаме, само да се върнем преди деветия удар на камбаната. Децата бързо се изнизиха и не след дълго се чува

викове им, да се заплюват, кой кого видял на криеница. Аз тъкмо тръгнах да стана на масата. Имали да ми кажат нещо важно. Дойде ми времето и на мене, ще ме женят, видяло се е, няма къде да бягам. А така ми се искаше да поергенувам още малко.

Но в момента, в който се обърнах и видях лицата им, бях потресен. Усмивките им бяха изчезнали, бръчките им се бяха задълбочили, очите им се пълнеха със сълзи. Майка не издържа и се разплака силно, а татко просто ми подаде къс хартия и каза, че е за мен. Писмо беше, вятърът ме вика. Викна ме и ме запрати... къде ме запрати, на проклетото мъртво поле. Не искам да мисля за това!!!

Искам да мисля за поляната, за тишината за спокойствието. За птиците. Една от тях изпя поредната си песен и ме уцели. Мелодията й се разби директно в мен и ме отнесе горе към небесата. Черната блудница разкъса кожата ми, бръкна дълбоко в мен и бързо засити несекващия си глад с душата ми. Нямаше връщане назад вече.

Но докато хвърчах там във небето, докато се реех с птиците, се зачудих. Защо изобщо бях отишъл там? Защо изобщо последвах вятъра в земята на смъртта, където косачите безспирно жънеха. Защо се оставих да бъда малък грозд в поредната каца вино? Защо оставих в разцвета на младостта си да се превърна в пълно копие на горкия Бай Иван?

Не ми беше трудно да се сетя. Не беше трудно да го проумея. Отидох там, за да може мама и татко да платат на моя гроб. Отидох там, за да могат моите братя и сестри да не срещнат косачите. Отидох там, за да спася малката сълза, камбаната над нея и църкото училище. Отидох там, за да може винаги да има светлина в шест часа и няколко минути.

Най-вече отидох там, за да спася своята поляна, своите птички, своето небе. Нито едно чудо на света не бе пожелано от малкото ми село и голямата поляна. Сега вече поне разбирам защо другарите ми умираха с усмивка на лицето. Не е било, понеже се спасяват най-сетне от страха.

Отличие

- Дядо, мили дядо, прибра ли се вече? - подскачаше около мен с разперени ръчички внучката ми.

Наведох се и я вдигнах на ръце, тя се сгуши в мен мило и започна да рови с малките си нежни пръстчета в посребрените ми коси.

- Къде беше, дядо? - попита с дяволски огънчета в очите си.

- На едно приказно място, детето ми.

- На приказно място? Значи ти си ходил там, където живеят приказките?

- Не точно. Но това е едно място, където хората живеят като в приказка, радостно и щастливо.

- Дядо, разкажи ми тази приказка, която си видял, дядо, моля те! - не спираше да подскача в ръцете ми внучката.

- Добре, миличко, хайде сега да вечеряме и като си легнеш, ще ти я разкажа.

Луната, тънка като сърп, се усмихва весело през голе-

ПРИКАЗКА ЗА ИГНАТИЦА

Георги СТОЙКОВ, с. Нови хан, община Елин Пелин

мия прозорец до леглото на малката ми принцеса. Около нея блещукат безброй звезди

на тъмното небе, сякаш и те притаени очакват приказката, която ще разказвам тази вечер, защото ще бъде приказка и за тяхното създаване, и безличен, в който блестящ безспирно вечер след вечер. Положила нежно главичка на пухената си възглавница, блестящите й очи нетърпеливо ме подканят:

- Хайде, дядо!

Понаместих се на леглото до нея.

- Какво виждаш навън, детето ми? - попитах, като й посочих с ръка светлините през прозореца.

- Звездички, луничка, тъмно небе...

- Те са създадени някога, за да има живот сега - казах й, като нежно я погалих по русата главичка - да те има теб и мен, и звездичките, и птичките...

- И котето, нали дядо?

- И котето, мило мое, и

всичко, което е около нас.

- И там, където си бил, нали дядо? Където живеят приказките?

- Също и това място, момичето ми. Но сега е време да слушаш. Спомняш ли си, кога те заведох в църквата и ти ми посочи с пръстче нагоре към тавана, там бе изрисуван белобрад дядо със слънчеви лъчи около главата му и ме попита кой е той? Аз ти отговорих, че това е Любовта и Истината в човешки образ. Не ме разбра и ти казах, че това е Бог. Ти ме попита: кой е Бог?, аз ти отговорих - създателят на живота. Естествено, че пак не ме разбра, но все си мислех и това ще стане някой ден.

- Дядо, та Бог ли е създал всичко? - учудено ме попита малката принцеса - как е възможно, дядо?

- Възможно е. Преди приказката, която ти обещах, че

ти разкажа как Бог е сътворил живота. Преди много, много години, когато той бил самичък, му се приискало да създаде по свой образ и подобие живи същества, да не бъде сам в пустошта, която го обгръщала и нямало къде и при кого да се спре да поговори. Но да ги има тези същества, трябвало им планета, на която да могат да живеят, тя да се превърне в техен дом и Бог я сътворил. Без слънце близо до планетата, което да я огрява и топли, нямало да може да сътвори живот на нея. Бог, с няколко лъча-мисли и един замах на ръката го сътвори. Грейнало голямо жарко слънце над голата, все още пуста планета. Поклатил доволно глава и отсякъл: „Тук ще бъде“ - и нарекл планетата „Земя“.

- Ами звездите, дядо, кога ги е създал?

- Сега ще разбереш, момичето ми. С лекота Бог създавал само с мисълта си безброй звезди, планети, слънца и мъглявини. След това ги под-

реждал в отделни галактики и им дал възможност да се развиват, като избухват и образуват сами нови звезди и всичко това подчинено на Божията промисъл. Така се образувала Вселената. Тя започнала да ври и кипи, но Бог успял да създаде хармония в този безкрай и укротил всички хаотични процеси. Най-накрая тя блеснала, подчинена на неговата мисъл, с невероятни цветове и безброй светлинки, блещукащи в безкрая.

Погледал се доволно и погладил бялата си брада. Но преди да сътвори съществата, трябвало да им създаде уют на голата земя, да могат да живеят. Чудел се дали да я направи цялата райска градина, но помислил и започнал да създава малки оазиси на различни места по земята. След много време те щели да се съединят сами помежду си. Вървял той и където му харесвало мястото, първо създавал малки рекички, в които ромоляла бистра студена вода.

Продължава на 7 стр.